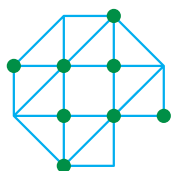

Blend je onderwijs

Blended leren

Voorbeeldengids

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

docentprofessionalisering

Blended leren

Voorbeeldengids

Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT
Zone Faciliteren en professionaliseren van docenten
www.versnellingsplan.nl

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Last, B.S. & Heidinga, J. (2022). *Blend je onderwijs: Handvatten voor het ontwerpen en implementeren van blended leren*. Versie 1.0. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

Voorbeeldengids blended leren

Blended leren komt in vele vormen. Dit maakt het soms lastig om goed te begrijpen wat blended leren precies inhoudt en wanneer een 'blend' succesvol is. Voorbeelden van blended leren uit de praktijk kunnen verhelderend en inspirerend werken en geven een beeld van wat er allemaal mogelijk is. Tegelijkertijd kan een voorbeeld ook verlamdend werken, bijvoorbeeld doordat het te complex lijkt om te worden hergebruikt, het onduidelijk is welk onderliggend principe eraan ten grondslag ligt, men niet beschrijft welke tegenslagen zijn overwonnen of omdat er simpelweg te weinig bekend is over de opzet en effecten van het ontwerp (Bos, 2022).

In de literatuur wordt vaak gesproken over "best" of "good" practices. Het idee achter het gebruik van dergelijke practices (voorbeelden, red.) is dat ze mogelijk leiden tot kennisdeling, wat vervolgens in potentie weer kan leiden tot het nemen van beter geïnformeerde beslissingen bij de eigen onderwijsontwikkeling (Jallow & Johansson, 2015). Mede hiervoor is het van belang dat voorbeelden helder zijn uitgewerkt en dat zowel de positieve en negatieve kanten zijn onderzocht en toegelicht, alsook welke effectieve principes eraan ten grondslag lagen.

Typeren van good practices

Arendale (2010) typeert *good practices* als een breed scala van individuele activiteiten, beleid, en programmatische benaderingen om positieve veranderingen teweeg te brengen in de attitudes of het (academisch) gedrag van studenten. Hij verdeelt *good practices* vervolgens in drie niveaus:

- A. Veelbelovende onderwijspraktijk:** Een voorbeeld waarin veel wordt uitgelegd over het blended ontwerp in de praktijk, de keuzes die zijn gemaakt tijdens het ontwerpproces en wat de eerste ervaringen zijn. Er wordt ingegaan op de totstandkoming van het ontwerp, welke dilemma's er speelden en wat de volgende stappen zijn. Dit kan een verdere doorontwikkeling van 'de blend' zijn of een evaluatietraject. De nadruk ligt op het woord 'veelbelovend': het voorbeeld is nog niet goed onderzocht (dus nog niet 'evidence-informed').
- B. Gevalideerde onderwijspraktijk:** Een veelbelovend voorbeeld dat een rigoureuze evaluatie heeft ondergaan, waarbij positieve resultaten op het gebied van studiesucces, motivatie en/of binding zijn gemeten. Of waarbij andere doelen die vooraf zijn geformuleerd zijn behaald en aangetoond. De evaluatieopzet kan experimenteel

of quasi-experimenteel zijn en daarnaast qua aanpak kwantitatief, kwalitatief of *mix-method*. Een soortgelijke term die wordt gebruikt om dit soort voorbeelden te beschrijven is een '*evidence-informed practice*'.

C. Exemplarische onderwijspraktijk: Een goed beschreven en gevalideerd voorbeeld van blended onderwijs dat met succes is herhaald (dus met vergelijkbare en positieve resultaten) in een andere context. Bijvoorbeeld met een andere doelgroep, onderwijs-situatie of een ander docententeam.

Evidence-informed practices creëren

Voor het uitwerken van voorbeelden op niveau B – de gevalideerde onderwijspraktijk – kan je gebruik maken van het template '*Good practices van evidence-informed onderwijs-innovatie met ICT*', dat in 2020 is ontwikkeld door het Versnellingsplan. Ondanks dat dit template niet specifiek is ontwikkeld voor blended leren, biedt het wel een goede basis om een voorbeeld binnen de eigen instelling grondig in beeld te brengen.

Meer informatie over het template [is hier te vinden](#):

Let wel: bij het beschrijven van het voorbeeld is niet alleen het succesverhaal van belang, maar juist ook de context achter dit verhaal. Hoe is het succes tot stand gekomen? Welke mislukkingen gingen daaraan vooraf? Welke principes deden ertoe? Door de context te analyseren en beschrijven wordt duidelijk waarom het voorbeeld een succes was, en of dit succesvol herhaald kan worden. Denk daarom aan het beschrijven van de beschikbare ontwikkeltijd, kenmerken van de doelgroep, kenmerken van de eindgebruikers (docenten) en kenmerken van de leeromgeving. Ook de rationale achter het onderwijsontwerp en de kennis die het docententeam heeft opgedaan tijdens het ontwerpproces is relevant (Bos, 2022).

Goede voorbeelden verzamelen in de eigen organisatie

Uit het bovenstaande blijkt dat het verzamelen van goede (en minder goede) voorbeelden zorgvuldig gedaan moet worden. Een goed ontwerp voor blended leren is immers niet zomaar tot stand gekomen en kan dus ook niet 'zomaar' herhaald worden. Met andere woorden, blended leren is geen *one-size-fits-all* benadering die je kan kopiëren/plakken. Toch leren wij als mensen graag van elkaar en zijn goede voorbeelden daarbij vaak inspirerend, zeker als ze uit de eigen instelling komen – of nog beter, binnen hetzelfde discipline. Hier is de context immers al bekend en daarmee de kans groter dat het voorbeeld herhaald kan worden. Ook is het makkelijker om in contact te komen met de ontwerpers van het voorbeeld, om zo beter te begrijpen hoe het succes tot stand is gekomen.

Hieronder staan tips voor het vinden en zichtbaar maken van interne voorbeelden van blended leren.

1. Stel een beloning in voor het aanleveren van goede voorbeelden en koppel dit bijvoorbeeld aan een event, zoals een onderwijsdag. Richt de beloning professioneel in, met de intentie deze terugkerend uit te reiken. Zorg hierbij voor een heldere procedure, jury en brede interne communicatie. Geef docenten (en studenten!) ruim de tijd om hun nominatie in te leveren en werf actief naar voorbeelden onder onderwijskundigen en ICTO-medewerkers. Maak de nominaties zichtbaar op een interne website en ondersteun bij het maken van mooie en inhoudelijke bijdrages. Een *good practice* hiervan is [het Blend Event van Avans](#).
2. Ontwikkel een eigen template voor het beschrijven en beoordelen van voorbeelden. Maak deze praktisch en gemakkelijk om te gebruiken. Deel deze zo breed mogelijk in de organisatie en ondersteun docenten en onderwijsontwerpers bij het uitwerken van hun voorbeelden. Je kunt er ook voor kiezen niet zozeer het template te verspreiden, maar deze te gebruiken als vragenlijst voor intakes of interviews wanneer je voorbeelden ophaalt bij docenten. Gebruik het uitwerken van het voorbeeld gelijk als ingang om (wetenschappelijk) onderzoek te doen naar het effect van het blended ontwerp en of dit replicerbaar is.
3. Organiseer een '*best failure*'-event, want juist van fouten kun je veel leren. Maak er bijvoorbeeld een relaxte en laagdrempelige café-achtige bijeenkomst van, waarbij het makkelijk is snel een veilige sfeer te creëren. Verzamel vooraf een aantal *best failures* die gepresenteerd worden en het ijs kunnen breken. Idealiter vraag je hier mensen voor die als expert op het gebied van blended leren worden gezien, want ook zij maken fouten. Na de presentaties kun je de aanwezigen vragen hun eigen *best failures* te delen. Wellicht is het zelfs mogelijk de voorbeelden te verzamelen en breder te delen, tezamen met de *good practices*.
4. Zet de docenten in de BDB/BKO op het spoor van goede voorbeelden door hier een opdracht voor te integreren in het BDB/BKO-programma. In deze opdracht stimuleer je de deelnemers om enkele voorbeelden te verzamelen binnen de eigen omgeving. Hiervoor moeten zij in gesprek gaan met collega's en gaan zij wellicht zelfs observeren tijdens colleges en lessen. Bespreek deze voorbeelden tijdens een volgende bijeenkomst. Zorg ervoor dat het mogelijk is dat de voorbeelden uiteindelijk ook breder gedeeld worden.
5. Netwerken, netwerken, netwerken. De onderwijskundigen, ICTO-adviseurs, DLO-adviseurs en andere experts die gedetacheerd zijn bij faculteiten weten op detailniveau wat er in 'hun' omgeving gebeurt. Gebruik dit netwerk om goede voorbeelden te verzamelen, te delen en het effect ervan te meten.

Laat je inspireren

In dit laatste gedeelte van deze gids vind je een overzicht van online bronnen met prachtige voorbeelden, gerangschikt aan de hand van de drie niveaus van goede voorbeelden (Arendale, 2010). De voorbeelden staan op websites van hogescholen en universiteiten of zijn te vinden op YouTube.

Niveau A: Veelbelovende onderwijspraktijk

De onderstaande voorbeelden zijn veelbelovend, maar zijn nog niet rigoureus geëvalueerd.

Instelling	Studie	Studiejaar	Korte beschrijving	Link
HAN	N.v.t.	N.v.t.	Training Online Binden en Boeien voor docenten, gemaakt door studenten en docenten. Het voorbeeld is een mix tussen de inhoud van de training, die relevant is voor blended onderwijs, en het ontwerp ervan, dat online is ingericht.	Artikel en video
Avans	Commerciële Economie	Volledig curriculum	In dit artikel wordt uitgelegd met welke elementen de blend is opgebouwd, met een aantal praktische voorbeelden over kennisclips en hoe de diverse leeromgevingen zijn afgestemd op elkaar.	Webpagina

Avans	Verpleegkunde	Jaar 1	Een artikel met video van de ontwerper waarin het ontwerp wordt toegelicht. De uitwerking is gebaseerd op het template 'Good practices van evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT' en daardoor heel duidelijk uitgewerkt. De focus ligt op het inzetten van online feedbacktools en het digitaal vaardig maken van de betrokken studenten.	Webpagina
Radboud Universiteit	Accounting	Jaar 1	Praktische uitleg over het inzetten van interactieve leermaterialen met H5P.	Webpagina
Hogeschool van Amsterdam	Social Work	Jaar 1	Korte uitleg over de blend met succeservaringen en verbeterpunten. Bekijk meer voorbeelden van de HvA via deze playlist op Youtube .	YouTube
TU Delft	Technische Bestuurskunde	Jaar 1	Met gamedidactiek en peerfeedback een schaalbaar onderwijsprogramma ontwikkelen waarin de studenten werken aan elkaars opdrachten.	Webpagina

Niveau B: Gevalideerde onderwijspraktijk

De onderstaande voorbeelden zijn veelbelovend en grondig geëvalueerd. Deze voorbeelden worden ook wel *evidence-informed practice* genoemd.

Instelling	Studie	Studiejaar	Korte beschrijving	Link
Hogeschool Rotterdam	Finance & Control	Jaar 1	Voorbeeld van een blended ontwerp waarbij het verbeteren van studie-succes, omgaan met niveau-verschillen en doceerbaarheid centraal staan.	YouTube video
Avans	Bedrijfskunde	Jaar 2	Een artikel met video van de ontwerper waarin het ontwerp wordt toegelicht. De uitwerking is gebaseerd op het template 'Good practices van evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT' en daardoor heel duidelijk uitgewerkt. De focus ligt op het effectief mixen van online en offline leren met een variatie aan activerende werkvormen.	Webpagina
Radboud Universiteit	Sociale Wetenschappen	N.v.t.	Onderzoek: Geïntegreerd wiskundeonderwijs door het gebruik van een online leeromgeving.	Webpagina
TU Delft	Master Design Theory and Methodology	N.v.t.	Herontwerp van hoorcolleges aan 370 studenten naar het overdragen van kennis via podcasts en verdiepen in groepen van 25 studenten.	Webpagina

Niveau C: Exemplarische onderwijspraktijk

Deze voorbeelden gaan over een gevalideerde onderwijspraktijk die met succes gerepliceerd is in meerdere onderwijsomgevingen, met daarbij vergelijkbare positieve resultaten.

Instelling	Studie	Studiejaar	Korte beschrijving	Link
Universiteit van Utrecht	N.v.t.	N.v.t.	Engelstalig artikel over de inrichting van klaslokalen die passen in een blended en hybride onderwijs-ontwerp. Gestart in 2016 en uitgebreid getest.	Webpagina
TU Delft	Faculteit overstijgend	45 cursussen	PRIME is een innovatief wiskunde programma, dat vanuit een model en werkwijze 20.000 studenten de basis van wiskunde leert.	Website met casussen en onderzoek.

Het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT is een vierjarig programma van SURF, Vereniging Hogescholen en de VSNU dat inzet op het samenbrengen van initiatieven, kennis en ervaringen en snel en concreet aan de slag gaan met kansen voor het hoger onderwijs. Dit gebeurt in acht verschillende 'zones'. In de versnellingszone Docentprofessionalisering werken 17 instellingen aan de hand van vijf thema's aan de facilitering en professionalisering van docenten in hbo en wo.

Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl